

INFORMACINIS DOKUMENTAS, KURIAME PATEIKIAMA SVARBIAUSIA INFORMACIJA APIE DALYVAVIMO PAPILDOMO SAVANORIŠKO KAUPIMO PENSIJŲ FONDĖ „LUMINOR TVARI ATEITIS INDEX“ SĄLYGAS

• pensijų kaupimo sutarties nutraukimo sąlygos ir būdai

Norint nutraukti pensijų kaupimo sutartį, privaloma pateikti prašymą dėl pensijų kaupimo sutarties nutraukimo. Prašymas gali būti pateikiamas raštu Luminor Bank AS Lietuvos skyriaus klientų aptarnavimo padaliniuose arba internetinės bankininkystės priemonėmis. Piniginės lėšos į dalyvio nurodytą sąskaitą bus pervestos ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos.

• pensijų fondo taisyklėse numatyti apribojimai nutraukti pensijų kaupimo sutartį

Apribojimai nutraukti pensijų kaupimo sutartį nenustatyti.

• pensijų kaupimo įmokų mokėjimo būdai ir tvarka

Dalyvis gali mokėti savo pasirinkto dydžio periodines arba neperiodines įmokas. Pensijų įmokos mokamos atliekant pavedimą į pensijų fondo sąskaitą:

Banko sąskaita	Fondo pavadinimas
LT884010058005540669	Luminor tvari ateitis Index

Gavėjo lauke nurodomas pensijų fondo pavadinimas, mokėjimo paskirtyje - asmens, už kurį mokama įmoka, pensijų kaupimo sutarties numeris arba asmens kodas. Jeigu įmoką moka darbdavys, mokėtojo identifikavimo lauke pasirenkamas „įmonės kodas“ ir jis nurodomas.

Tik teisingai nurodžius informaciją ir atlikus pavedimą į teisingą pensijų fondo banko sąskaitą, pensijų įmokas galėsime laiku priskirti kaupiančiajam. Jei negalėsime identifikuoti sumokėtos pensijų įmokos, ją grąžinsime mokėtojui.

• pensijų išmokų mokėjimo būdai ir tvarka

Teisė į pensijų išmokas įgyjama sulaukus pensinio amžiaus, kuris yra 5 metais mažesnis už nustatytą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti arba Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pripažinus dalyvį nedarbingu ar iš dalies darbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – Valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijai pripažinus I arba II grupės invalidu).

Įgijus teisę į pensijų išmoką, galima nukelti išmokos mokėjimo pradžią. Norint tęsti kaupimą III pakopos pensijų fonduose nereikia atlikti jokių papildomų veiksmų – jums nesikreipus dėl pensijų išmokos sutarties sudarymo, laikysime, kad pasinaudojote teise nukelti išmokos mokėjimo pradžią ir toliau dalyvausite pensijų kaupime.

Pensijų išmokos mokamos sudarius pensijų išmokos sutartį dėl pensijų išmokų mokėjimo būdo ir terminų. Išmokų sutartį galite sudaryti artimiausiame Luminor Bank AS Lietuvos skyriaus klientų konsultavimo centre arba prisijungę prie Luminor banko internete.

Pensijų išmokos dalyvio pasirinkimu gali būti mokamos šiais būdais:

- 1) vienkartinė išmoka;
- 2) nusiperkant pensijų anuitetą draudimo įmonėje, vykdančioje gyvybės draudimo veiklą.

Sudarius pensijų išmokos sutartį, pensijų įmokos negalės būti mokamos.

- **pensijų fondo tinkamumo vertinimas ir dalyvių informavimas apie rekomenduojamos rizikos III pakopos pensijų fondus**

Atsižvelgiant į III pakopos pensijų fondo, kaip finansinio produkto, ypatumus ir specifiką, įskaitant tai, jog tai yra viena iš šalies pensijų kaupimo sistemos sudedamųjų dalių (šalia valstybinės socialinio draudimo pensijos ir kaupimo II pakopos pensijų fonduose), pagrindinis pensijų kaupimo sutarties sudarymo tikslas yra sukaupti daugiau lėšų pensijai. Pensijų fondo tinkamumas nustatomas atsižvelgiant į pensijų fondo rizikos lygį (įskaitant rizikingesnių ir mažiau rizikingų finansinių priemonių santykį pensijų fondo portfelyje) bei dalyvio amžių (kartu laikotarpį iki pensinio amžiaus arba kito amžiaus, kuris suteikia teisę gauti pensijų išmoką iš III pakopos pensijų fondo)¹.

III pakopos pensijų fondas gali investuoti į labiau rizikingas finansines priemones, tokias kaip akcijos, akcijų investiciniai fondai, akcijų biržoje prekiaujami fondai ar alternatyvių investicijų fondai (pavyzdžiui, nekilnojamo turto ar privataus kapitalo fondai) arba mažiau rizikingų finansinių priemonių, tokių kaip vyriausybės ir įmonių obligacijos, obligacijų investiciniai fondai, indėliai ar kitos pinigų rinkos priemonės. Taip pat tam tikra dalis pensijų fondo portfelio gali būti laikoma pinigų pavidalu.

Pensijų fondai investuojantys į rizikingesnes finansines priemones turi didesnę sukaupto kapitalo vertės svyravimo tikimybę ir dydį, kuriuos lemia pokyčiai finansų rinkose bei įvairūs ekonominiai veiksniai. Todėl tikėtina, jog gali patirti tiek didesnius nuostolius tiek uždirbti didesnę investicinę grąžą. Kita vertus, III pakopos pensijų fondai, investuojantys į mažiau rizikingas finansines priemones, tikėtina, jog finansų rinkos nuosmukio ar pakilimo metu patirs mažesnius svyravimus, todėl galimi nuostoliai ar investicinė grąža taip pat būtų mažesni.

Siekiant gauti didesnę investicijų grąžą, jaunesniems asmenims nei 58 metai rekomenduojama rinktis III pakopos pensijų fondus, kurių investicijų dalis į akcijas proporcingai didesnė nei į mažiau rizikingas finansines priemones. Artėjant link pensinio amžiaus ir siekiant apsaugoti sukauptas lėšas nuo reikšmingų rinkos svyravimų, akcijų dalis III pakopos pensijų fonde (ir sumažinta potenciali rizika susijusi su didesnio pajamingumo finansinėmis priemonėmis) turėtų būti palaipsniui mažinama, o obligacijų ir kitų mažiau rizikingų finansinių priemonių (indėlių, pinigų) dalis, kurių jautrumas finansų rinkos svyravimams yra mažesnis, didinama. Likus trumpesniam nei penkeri metai laikotarpiui iki pensinio amžiaus ir kaupiant didesnio rizikingumo III pakopos pensijų fonduose yra didesnė tikimybė patirti nuostolius esant dideliems ar vidutiniams rinkų svyravimams nei pasirinkus III pakopos pensijų fondą, kurio investavimo strategija konservatyvesnė.

Rekomenduojama rinktis fondą atsižvelgiant į dalyvio amžių. Pasiekus rekomenduojamo amžiaus ribą, apsvaistyti fondo keitimą tokiu būdu siekiant sumažinti riziką bei išsaugoti sukauptas lėšas.

- **investavimo strategija, dalyvių amžiaus grupės, kurioms šis pensijų fondas yra tinkamiausias, galimos rizikos kaupiant ne savo amžiaus grupėje**

„Luminor tvari ateitis index“ yra didelės rizikos fondas, kurio iki 100 proc. turto gali būti investuojama akcijų rinkose. Akcijoms pasirinkta pasaulinė kryptis, kurios ilgalaikis pajamingumas yra stabilesnis, palyginti su sektoriniu ar regioniniu principu sudarytų fondų pajamingumu. Pensijų turtas pasyviai investuojamas į fondus, kurių atkartojami lyginamieji indeksai atsižvelgia į aplinkos, socialinius ar valdysenos (angl. environmental, social and governance, toliau - ESG) veiksnius. Tokiu būdu pensijų turtas investuojamas į įmones, turinčias aukštesnį nei vidutinį ESG reitingą, neįtraukiant įmonių, kurių produktai turi neigiamos

¹ Pensijų fondų rizikos palyginimas ir rekomenduojami pensijų fondai atsižvelgiant į dalyvio amžių nurodyti Papildomo savanoriško pensijų kaupimo sutarties priede Nr. 1.

įtakos socialiniams ar aplinkos veiksniams. Fondas tinkamas jaunesniems nei 50 metų amžiaus kaupiantiesiems.

Papildomos rizikos, kylančios dėl pensijų įmokų kaupimo ne dalyvio amžių atitinkančiame pensijų fonde:

1) kaupiant fonde, kurio didesnę investicijų portfelio dalį sudaro rizikingomis laikomos turto klasės (pavyzdžiui, akcijų), palyginti su dalyvio amžių atitinkančio pensijų fondo investicijų portfeliumi, kyla didesnė rizika patirti nepriimtino dydžio nuostolių per likusį kaupimo laikotarpį. Nors tikėtina, kad įprastinėmis sąlygomis investuojant pakankamai ilgą laikotarpį akcijų ir kitų rizikingomis laikomų turto klasių grąža nusvertų galimų nuostolių riziką, jų rinkos vertė gali pasižymėti santykinai dideliais svyravimais. Sukaupto pensijų turto vertė gali atitinkamai tiek reikšmingai padidėti, tiek sumažėti, todėl kyla didesnė rizika, kad per likusį kaupimo laikotarpį rizikingomis laikomų turto klasių grąža nenusvers galimų neigiamų vertės svyravimų;

2) kaupiant fonde, kurio investicijų portfelio didesnę dalį sudaro mažiau rizikingomis laikomos turto klasės (pavyzdžiui, obligacijos), palyginti su dalyvio amžių atitinkančio pensijų fondo investicijų portfeliumi, kyla didesnė rizika negauti didžiausios investicijų naudos visu kaupimo laikotarpiu ir neapsaugoti sukaupto pensijų turto nuo infliacijos rizikos palyginus su tuo, kiek tai būtų galimai įmanoma kaupiant pensijų įmokas dalyvio amžių atitinkančiame pensijų fonde. Nors akcijos ir kitos rizikingomis laikomos turto klasės paprastai pasižymi didesne rizika palyginus su mažiau rizikingoms laikomos turto klasėmis, tačiau kuo ilgesnį laikotarpį investuojama, tuo labiau tikėtina, kad per likusį kaupimo laikotarpį rizikingomis laikomų turto klasių grąža gali nusverti neigiamus vertės svyravimus.

• pensijų kaupimo sutarties išlaidos ir kiti susiję mokesčiai, įskaitant jų įtaką galimai grąžai

Mokestis	Mokesčio dydis
Pradinis turto valdymo mokestis (nuo įmokos)	Mokestis netaikomas
Metinis turto valdymo mokestis	0,4%
Depozitoriumo mokestis	0,07%
Išstojimas iš pensijų fondo (nesulaukus pensinio amžiaus)	1,00%
Perėjimas į kitą Luminor pensijų fondą	Mokestis netaikomas
Lėšų pervedimas iš kito pensijų fondo, ar kitos bendrovės	Mokestis netaikomas
Perėjimas į kitos bendrovės pensijų fondą	Mokestis netaikomas
Išstojimas iš pensijų fondo (sulaukus pensinio amžiaus)	Mokestis netaikomas

Iš pensijų fondo turto taip pat dengiamos kitos išlaidos – tai iš pensijų fondo lėšų apmokamos pensijų fondo sąskaita bei interesais sudaromų sandorių faktinės išlaidos pagal sutartis tarpininkams, išlaidos už bankines paslaugas, pensijų fondo audito išlaidos. Bendras maksimalus išvardintų išlaidų dydis negali viršyti 0,5% per vienerius finansinius metus nuo pensijų fondo grynųjų aktyvų vertės.

Pensijų kaupimo sutarčiai taikomi mokesčiai skelbiami <https://www.luminor.lt/lt/iii-pakopos-pensiju-fondu-kainynas>. Šiuo metu kaupiantiesiems III pakopos pensijų fonduose taikomi Metinis turto valdymo mokestis, Depozitoriumo mokestis ir, jei nesulaukus pensinio amžiaus nutraukiama atitinkama sutartis, nuskaitomas Išstojimo iš pensijų fondo mokestis. Tiek Metinis turto valdymo mokestis, tiek Depozitoriumo mokestis apskaičiuojami kiekvieną kalendorinę dieną ir kartą per mėnesį atskaitomi nuo sukaupto pensijų fondo turto vertės. Tuo atveju, kai III pakopos pensijų kaupimo sutartis nutraukiama nepereinant į kitą pensijų fondą, nuo pervedamų piniginių lėšų sumos atskaitomas 1 procento mokestis.

Atsižvelgiant į tai, jog kaupiant III pakopos pensijų fonde taikomi aukščiau parašyti mokesčiai, galutinė tikėtina grąža bus atitinkamai mažesnė.

Grąža apskaičiuojama atsižvelgiant į neigiamą metinio turto valdymo ir depozitoriumo mokesčių įtaką galutinei investicijų grąžai.

Išsamesnė informacija apie kaupimo III pakopos pensijų fonduose taikomus mokesčius teikiama konkrečiau pensijų fondo pensijų fondo taisyklėse, skelbiamose: [Rinkis pensijų fondą | Luminor](#).

- **III pakopos pensijų kaupimo sutartims valstybės taikoma apmokestinimo tvarka**

Pensijų fondų dalyviai gali pasinaudoti gyventojų pajamų mokesčio (GPM) lengvata pensijų įmokoms, mokamoms už save, sutuoktinį, vaikus iki 18 metų ir vyresnius neįgalius vaikus. Lengvata galioja tik tai sumai, kuri kartu su kitomis GPM mažinančiomis išlaidomis neviršija 25 proc. dalyvio apmokestinamųjų pajamų ir kuri bet koku atveju neviršija 1500 eurų. GPM lengvata pasinaudoti galima deklaruojant pajamas už praėjusius metus.

Darbdavio įmokos į III pakopos fondą neapmokestinamos, jei į pensijų fondą sumokėta įmoka neviršija 25 proc. apskaičiuotų apmokestinamųjų su darbo santykiais susijusių pajamų.

Pasinaudojus GPM lengvata jos grąžinti nereikės, jei įmokos kaupiamos ne mažiau kaip 5 metus ir lėšos iš pensijų fondų atsiimamos sulaukus minimalaus pensinio amžiaus (iki 2012-12-31 sudarytoms sutartims - 55 metų, po 2013-01-01 sudarytoms sutartims - likus ne daugiau kaip 5 metams iki valstybinei socialinio draudimo pensijai gauti nustatyto pensinio amžiaus) arba kai išmokos gavimo momentu išmokos gavėjui yra nustatytas 0–25 procentų ar 30–40 procentų darbingumo lygis. Netenkinant šių sąlygų, nuo išmokamos sumos bus nuskaitytas 15 proc. GPM.

- **su tvarumu susijusi informacija**

Su tvarumu susijusi informacija pagal 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje skelbiama <https://www.luminor.lt/lt/su-tvarumu-susijusios-informacijos-atskleidimas>.

Papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondas „Luminor tvari ateitis index“ yra finansinis produktas, kuris be kitų ypatumų, skatina aplinkos ar socialinius ypatumus. Daugiau informacijos apie tai, kaip šie ypatumai užtikrinami, galite rasti čia: <https://www.luminor.lt/lt/luminor-tvari-ateitis-index-fondo-su-tvarumu-susijusios-informacijos-atskleidimas>.

- **informacija apie pensijų kaupimo produktų platintoją**

Luminor Bank AS Lietuvos skyrius, juridinio asmens kodas 304870069, buveinės adresas Konstitucijos pr. 21A, 03601, Vilnius, info@luminor.lt, tel. +370 5 239 3444.

Luminor investicijų valdymas UAB pensijų fondus platina Luminor bank AS Lietuvos skyrius. Luminor Bank AS Lietuvos skyriaus darbuotojai, platinantys III pakopos pensijų fondus ar teikiantys apie juos informaciją, nėra įdarbinti Luminor investicijų valdymas UAB.